

การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
**The Using 4 Principles of Sangkahawatthu in Academic Administration of
Primary Schools Under the Jurisdiction of the Chiang Rai Primary
Educational Service Area Office, Area 1**

รัตนา นิรมัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Rattana Niramai

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail : Rattana.0166@hotmail.com

Received: February 20, 2024; Revised: March 27, 2024; Accepted: March 28, 2024

บทคัดย่อ

งานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียน ได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยเฉพาะงานวิชาการจึงเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนการจัดสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดผลและ ประเมินผล วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารและครูจำนวน 317 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้บริหาร 5 คน ครู 5 คน รวม 10 คน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหาค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ และ 2) แนวทางการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนควรจัดทำคำสั่ง แต่งตั้งการจัดทำหลักสูตรและส่งเสริมครูเข้าอบรมการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียน ควรจัดทำคำสั่งแต่งตั้งครูผู้สอนตามวิชาเอกและใช้จากสภาพกับนักเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล

โรงเรียนควรมีการวัดผลประเมินผลที่มีประสิทธิภาพและหลากหลาย และด้านการนิเทศการศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมให้คณะทำงานกำกับนิเทศติดตามแนะนำครูผู้สอนอย่างสุภาพอย่างเป็นกัลยาณมิตร

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ คือ การสังเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน หรือเรียกว่า รูปแบบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการ ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย โดยมีเป้าหมายในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง ให้ความสำคัญกับการสร้างนวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ที่ ผู้บริหารและครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ที่ความหลากหลาย และผู้บริหารสถานศึกษากำกับนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนของครู โดยเป็นการนิเทศเพื่อให้กำลังใจ อย่างเป็นกัลยาณมิตร

สรุปโดยย่อ การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และโรงเรียนควรมีคำสั่งแต่งตั้ง การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความสามารถ คุณวุฒิ และประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; สังคหวัตถุ 4; โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

Academic work is an important mission of educational institutions that aim to provide service recipients, namely students, with self-development in knowledge, attitudes, and skills in various sciences in order to lead to specific educational goals and objectives. Academic work therefore involves the curriculum and curriculum development, the process of transferring knowledge to target groups or learners, organizing media and educational technology. Measurement and evaluation Objectives of the research 1) To study the use of the 4 principles of Sanghawattthu in the academic administration of primary schools. Under the jurisdiction of the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office, Areas 1 and 2) to propose guidelines for using the Sanghawattthu 4 principles in the academic administration of primary schools. Under the jurisdiction of the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office, Area 1.

Research model It is a mixed methods research. sample group There were 317 administrators and teachers who provided important information, 5 administrators, 5 teachers, a total of 10 people, using statistics to analyze the data by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation. and content analysis.

The results of the research found that 1) the use of the 4 principles of Sangahavattthu in the academic administration of primary schools Overall, it is at a high level. The aspect with the highest level of practice is learning management, followed by curriculum development. and measurement and evaluation, respectively and 2) Guidelines for using the 4 principles of Sangahavattthu in the academic administration of primary schools. Curriculum development Schools should create orders to appoint teachers to prepare the curriculum and encourage teachers to attend curriculum development training in terms of learning management, schools should make orders to appoint teachers according to majors and use polite language with

students. Measurement and evaluation Schools should have effective and diverse evaluation measures. and educational supervision Schools should encourage the supervisory working group to follow up and advise teachers in a polite and friendly manner.

The findings from this research are mutual assistance or what is called the pattern of using the 4 Sangha Vattu principles in academic administration. obtained from research synthesis With the goal of creating and developing a curriculum Administrators encourage teachers to develop themselves. Give importance to creating innovations or new things that administrators and teachers use to keep learning up-to-date. at diversity and educational institution administrators supervise and monitor teachers' learning management within their classrooms. It is a form of supervision to give encouragement. in a friendly manner.

Briefly summarized, the use of the 4 Sanghawattu principles in the academic administration of primary schools as a whole is at the highest level. The learning management aspect is followed by the curriculum development aspect. and the school should have an appointment order Implementation of educational institution curriculum according to the abilities, qualifications, and experiences of teachers and educational personnel.

Keywords: Academic Administration; Sanghawattu 4; Primary School

บทนำ

งานวิชาการเป็นงานที่รวมภารกิจของหน่วยงาน ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551 : 22) หรือสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงปรัชญาจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้รับบริการได้แก่ นักเรียน หรือบุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยเฉพาะงานวิชาการจึงเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนการจัดสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดผลและประเมินผล การประกันคุณภาพรวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 การบริหารงานวิชาการที่เป็นหลักพื้นฐานในการวิจัยและผู้นำนำ 4 ด้านนี้มาศึกษาจากจุดเน้นของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ดังต่อไปนี้ 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. ด้านการจัดการเรียนรู้ 3. ด้านการวัดผลและประเมินผล 4. ด้านการนิเทศการศึกษาและนำหลักสังคหวัตถุ 4 กล่าวถึงหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 สังคหวัตถุ แปลว่า ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หมายถึง หลักการครองใจคน หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้ วิธีทำให้คนรัก หลักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจและเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน เหมือนลัทธิสลักรถที่ตรึงตัวรถไว้มิให้ชิ้นส่วนกระจายไป ทำให้รถแล่นไปได้ตามที่ต้องการ สังคหวัตถุมีสี่ประการ คือ 1. ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา) 2. ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ) 3. อตถจริยา ช่วยเหลือกัน

(ช่วยกิจการไป) 4. สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพจน์ตัวให้มีความเสมอดันเสมอปลาย
วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง) พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช, 2548) ซึ่งการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้
ในโรงเรียนเป็นสิ่งที่เหมาะสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

จากการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 และด้านการทดสอบระดับชาติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 1 (2564) การสอบ RT (Reading Test) การสอบ NT (National Test) การสอบ O-net
(Ordinary National Education Test) ภาพรวม พบว่ากลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะใน
ศตวรรษที่ 21 จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปี
ที่ 6 ปีการศึกษา 2563 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2,236 คนทุกโรงเรียนของสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยทั้ง 4 กลุ่มสาระ ได้แก่ วิชาภาษาไทย
วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำกว่าระดับประเทศ ทั้งนี้ผู้วิจัย
เล็งเห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้สนใจที่จะศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตาม
หลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในสถานศึกษานำไปประกอบการวางแผนพัฒนา
ประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการให้มีประโยชน์ต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหา
เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผลข้อมูล สรุปและอภิปรายผลการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย มีเป้าหมายใน
การศึกษา แกไขสภาพปัญหาโดยทั่วไปของทุก ๆ โรงเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบริหารวิชาการ

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นอีกหนึ่งงานที่อยู่ภายในสถานศึกษาที่เป็นหัวใจหลักของการบริหารงานภายในโรงเรียน เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานด้านวัดผลและประเมินผล หลักสูตรการออกแบบหน่วยเรียนรู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนโดยตรง มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กมล ภูประเสริฐ (2547) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2550) กล่าวว่า ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้ว การบริหารวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการเรียนเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของการศึกษา และให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน หากมองการบริหารงานวิชาการ ในด้านงานของสถานศึกษา งานบริหารงานวิชาการ ได้แก่ งานการควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอนการฝึกอบรมครูกรณีพิเศษการศึกษาการเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษาการศึกษาวิจัยการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551 : 2) ได้กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานที่รวมภารกิจของหน่วยงาน หรือสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงปรัชญาจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้รับบริการได้แก่ นักเรียน หรือบุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยเฉพาะงานวิชาการจึงเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนการจัดสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดผลและประเมินผล การประกันคุณภาพรวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ

สรุปได้ว่า งานวิชาการถือเป็นงานหลักที่สำคัญงานหนึ่งในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการที่ดีจะมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของจุดมุ่งหมายการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

อำภา บุญช่วย (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า โดยทั่วไปภารกิจหรืองานในสถานศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนมักแยกเป็น 6 งาน ในบางสถานศึกษาจะแยกย่อยมากหรือน้อยกว่านี้ก็จะขึ้นอยู่กับปริมาณของนักเรียน นักศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ แต่ไม่มีสถานศึกษาหรือโรงเรียนใดไม่ได้จัดให้มีงานด้านวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญหรือเรียกได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษาของสถานศึกษาหรือโรงเรียน ส่วนงานด้านบุคลากร ธุรการ กิจกรรมนักเรียนและงานอื่น ๆ เป็นงานที่มาสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้น งานวิชาการจึงมิใช่เพียงให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขงานวิชาการยังเน้นถึงการไปประกอบอาชีพได้และเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมืองที่จะออกไปช่วยพัฒนาประเทศในอนาคตด้วย

นพพงษ์ บุญจิตราตุล (2557) กล่าวว่า การบริหารวิชาการนั้นครูใหญ่จะ ต้องดำเนินการเกี่ยวกับแสวงหา และเขียนปรัชญาจุดประสงค์ของการศึกษาภายในโรงเรียนออกมาให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทาง ให้บุคคลกรของของโรงเรียน ปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี รู้จักแนะนำให้ครูรู้จักใช้และทำประมวลการสอนท ำโครงการสอนหรือบันทึกการสอน รู้หลักในการจัดตารางสอนจัดรายการวิชาต่าง ๆ ได้เหมาะสม เป็นผู้ให้การนิเทศ หรือหาผู้ให้การนิเทศมาให้การนิเทศแก่ครู รู้จักแสวงหาอุปกรณ์และแนะนำให้ครูใช้ตามกำลังความสามารถของโรงเรียนให้ครูรู้จักเลือกและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจัดห้อง สมุดให้ครูและนักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผลการเรียนการสอน และรู้จักนำผลการสอบมาปรับปรุงครูในด้านการสอน

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2550) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและมีคุณสมบัติตามที่ต้องการงานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพ และความสำเร็จของโรงเรียนความสำคัญของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้น คุณภาพของผลผลิต จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน การบริหาร ด้านวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่าง มีประสิทธิภาพ

สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2556) ได้บ่งชี้ว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้เข้าใจ และมีทักษะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เป็นผู้นำทางวิชาการทั้งทางด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรู้และเข้าใจกรอบแนวความคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี จนสามารถนำไปดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง และในขณะเดียวกันก็สนองความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งสามารถพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอ สมिक्ष์และคณะ

ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า ในด้านการใช้เวลาในการบริหารงาน การให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการหาผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2553) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้ 1.งานด้านหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ 2. งานการเรียนการสอน 3. งานวัสดุอุปกรณ์หลักสูตร 4. งานวัดผลประเมินผล 5. งานห้องสมุด 6. งานนิเทศการศึกษา 7. งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน 8. งานส่งเสริมการสอน และ 9. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ได้กำหนดภารกิจของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลและการจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับงานวิชาการ การทำแผนงานวิชาการ 2. การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดกลุ่มเรียน การจัดตารางสอน การจัดครูเข้ามาสอนตามตาราง การจัดครูสอนแทน การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานทางวิชาการ 3. การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำ การใช้ การปรับปรุงแผนการสอนรายวิชา และการจัดหา จัดทำ ใช้บำรุงรักษา และส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน 4. การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การจัดสอนซ่อมเสริม การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ จำนวนครูที่ผ่านการอบรมหรือฝึกอบรมทางด้านวิชาการในรอบ 2 ปี การสร้างบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน การส่งเสริมการวิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 5. การวัดผลประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน ได้แก่ การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียน การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผลการเรียน การจัดให้มีเอกสารและแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล การเรียน การดำเนินงานเกี่ยวกับหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน และ 6. การประเมินผลการจัดการงานวิชา ได้แก่ การประเมินผลการจัดการงานวิชา และการประเมินผลในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ เป็นงานดำเนินงานด้านวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน งานด้านวิจัยทางการศึกษา งานด้านนิเทศการศึกษา งานด้านห้องสมุด และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับด้านวิชาการ มีหลายหลักการ

ที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ได้โดยผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดออกเป็น 4 ด้าน ตามนโยบายและจุดเน้น ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

หลักสังคหวัตถุ 4

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2550) ได้ให้ความหมายของหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 คือ เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน และประสานหมู่คนไว้ให้สามัคคี ประกอบด้วย

1. ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา

2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็น ประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จัก พูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนช่วยช่วยเหลือ กิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาละช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้าน จริยธรรม

4. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหามา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549) ได้กล่าวว่า สังคหผละ แปลว่า กำลังแห่งการสงเคราะห์ ซึ่งเป็นธรรมที่สำคัญมากสำหรับนักบริหาร ผู้ที่ทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ถ้านักบริหารบกพร่องเรื่องมนุษยสัมพันธ์ก็จะมีคนมาช่วยทำงาน เมื่อไม่มีใครช่วยทำงานเขา ก็เป็นนักบริหารไม่ได้ พระพุทธเจ้าทรงสอนหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ไว้เรียกว่าสังคหวัตถุ หมายถึงวิธีผูกใจ คือทำหน้าที่เป็นกาวใจเชื่อมประสานคนทั้งหลายเข้าด้วยกัน ลืมสลัก ดังกล่าวนั้นคือ สังคหวัตถุนักบริหารจะสามารถผูกใจเพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ได้ ถ้า มีสังคหวัตถุ 4 ประการ สังคหวัตถุ 4 ประการ ได้แก่

1. ทาน หมายถึง การให้ (โอบอ้อมอารี) นักบริหารที่ดีต้องมีน้ำใจรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้ ทานแก่เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชาการให้ทางจะช่วยให้ผูกคนอื่นไว้ได้ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ทโท คนถดมิติดานิ ผู้ให้ย่อมผูกใจมิตรไว้ได้” นักบริหารอาจให้ทานได้ 3 วิธี คือ

1.1 อามิสทาน หมายถึง การให้สิ่งของแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะการให้เพื่อผูกใจในยามที่เขาตกต่ำหรือมีความเดือดร้อน ดังภาษิตอังกฤษที่ว่า “เพื่อนแท้ คือเพื่อนที่ช่วยเหลือในยามตกยาก” การให้รางวัลหรือขึ้นเงินเดือนจัดเข้าในอามิสทาน

1.2 วิทยาทาน คือ ธรรมทาน หมายถึง การให้คำแนะนำหรือสอนวิธีทำงาน ที่ถูกต้อง รวมถึงการจัดหลักสูตรพัฒนาบุคลากรหรือส่งไปศึกษาและดูงาน

1.3 อภัยทาน หมายถึง การให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน หรือล่วงเกินซึ่ง กันและกัน การให้อภัยไม่ทำให้ผู้ให้ต้องสูญเสียอะไร เป็นการลงทุนราคาถูกแต่ได้ผลตอบแทนราคาสูง นั่นคือได้มิตรภาพกลับคืนมา และมีคนสนองงานเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่ง

2. ปิยวาจา หมายถึง การพูดถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน (วจีไพเราะ) นักบริหารที่ดีจะรู้จัก ผูกใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน คำพูดหยาบกระด้างผูกใจใครไม่ได้ ตามปกติคนเราจะมดสิ่งของต้องใช้ ของอ่อน เช่น เชือก หรือลวดมด ในทำนองเดียวกันเราจะมดใจคนได้ก็ด้วยถ้อยคำอ่อนหวาน

3. อตถจริยา หมายถึง การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น (สงเคราะห์ประชาชน) ตรงกับคำพังเพยที่ว่า “อยู่บ้านท่านอย่านิ่งดูตาย ปั่นวัวปั่นควายให้ลูกท่านเล่น” นักบริหารทำ อตถจริยาได้หลายวิธี

4. สมานัตตตา หมายถึง การวางตัวสม่ำเสมอ (วางตนพอดี) เมื่อนักบริหารไม่ทอดทิ้ง ผู้ร่วมงานทั้งหลาย เขาจึงจะสามารถสร้างทีมงานขึ้นมาได้ นั่นคือถือคติว่า “มีทุกข์ร่วมทุกข์ มีสุขร่วม สุข” นักบริหารต้องกล้ารับผิดชอบในผลการตัดสินใจของตนเอง ถ้าผลเสียตกมาถึงผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง ของตน นักบริหารต้องออกมาปกป้องคนนั้น ไม่ใช่หนีเอาตัวรอดตามลำพัง

วิวัฒน์ รอดสุโข (2550) กล่าวถึง หลักสังคหวัตถุ 4 ว่า เป็นหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ซึ่งใช้ในการสงเคราะห์ผู้อื่น อันจะเป็นเครื่องผูกไมตรี คำว่า สังคหวัตถุ มาจากคำว่า “สังคห” แปลว่า สงเคราะห์ กับคำว่า “วัตถุ” แปลว่า เรื่อง ดังนั้น สังคหวัตถุ จึงแปลรวมกันว่า “เรื่องการสงเคราะห์” หรือหลักธรรมในการสงเคราะห์ มีหลักใหญ่ ๆ 4 ข้อ เรียกว่า สังคหวัตถุ 4

1. ทาน หมายถึง การให้ ทุก ๆ คนนั้นย่อมต้องการความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่าง อาทิ เช่น ด้านทรัพย์สินเงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำการกิจการของกันและกันทางกาย ในด้านวาจา พุดจา ช่วยเหลือกันในเรื่องที่ควรพูด ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ให้การแนะนำในข้อที่ควรจะแนะนำต่าง ๆ การให้ เพื่อแผ้ว ทุกคนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ควรจะให้ความช่วยเหลือผู้น้อยผู้น้อยก็ควรให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่ ด้วยจิตใจที่มุ่งจะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการ หรือช่วยเหลือให้พ้นอุปสรรค

2. ปิยวาจา หมายถึง การเจรจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ หากถ้อยคำที่พูดออกไปนั้นเป็นถ้อยคำที่ไม่สุภาพ ก็อาจเสียดแทงน้ำใจของผู้อื่น ทำให้เกิดความเสียใจ การพูดหรือการแสดงออกทุกครั้งต้องมีสติอยู่เสมอ

3. อตถจริยา หมายถึง การประพฤติประโยชน์กันและกัน คือ การทำสิ่งที่เป็น ประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตลอดถึงประเทศชาติ สิ่งใดที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้งกาย วาจา ใจ ในทุกเวลาและทุกโอกาส

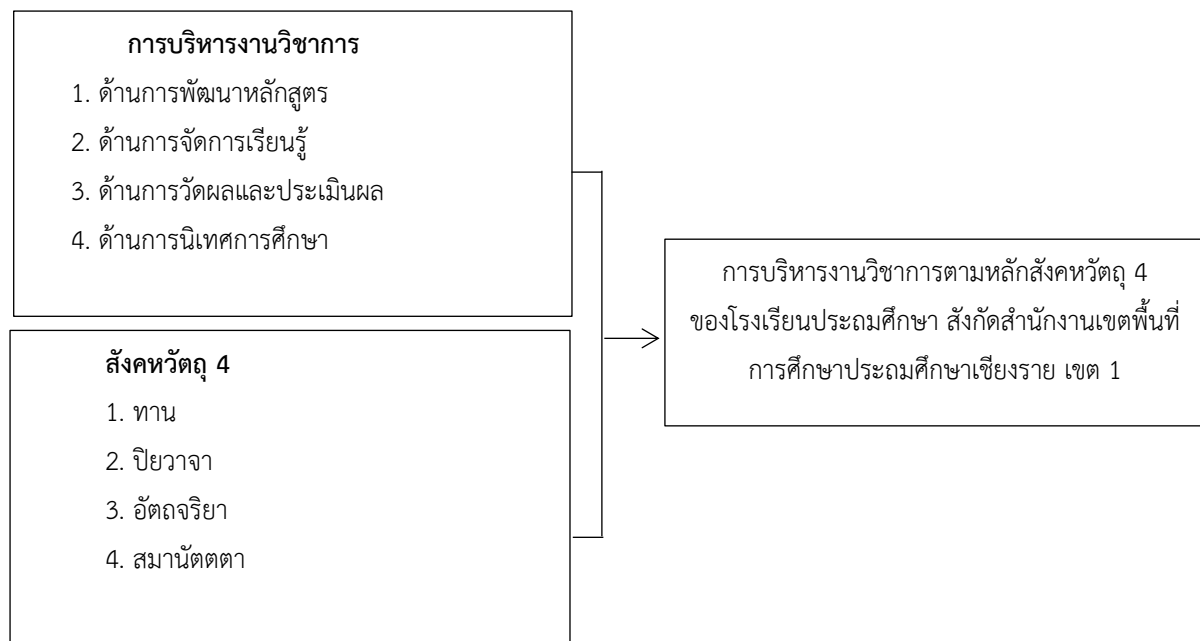
4. สมานัตตตา หมายถึง ความเป็นผู้วางตนสม่ำเสมอ ซึ่งหมายถึง การมีความเสมอต้นเสมอปลาย ทั้งต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชา การรักษาระเบียบวินัยอันใดที่ทุกคนพึงปฏิบัติทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อยตาม

หน้าที่ที่บัญญัติเอาไว้ เป็นระเบียบของสถานที่ ของหน่วยงาน เช่น กฎระเบียบของหน่วยงาน กฎระเบียบของสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น ตลอดถึงกฎหมายบ้านเมืองหรือแม้แต่ในทางพระพุทธศาสนาก็คือพระวินัย บัญญัติสำหรับพระภิกษุทั้งหลายนั่นเอง

สรุปได้ว่า สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน ผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นหลักธรรมในการสงเคราะห์ผู้อื่น ทำให้บรรยากาศในการทำงานดี ทำให้สังคมเป็นสุข หากผู้บริหารสถานศึกษาควรนำมาบูรณาการใช้ในการบริหารงานวิชาการและงานด้านอื่น ๆ ในสถานศึกษา จะทำให้เป้าหมายที่วางไว้ประสบผลสำเร็จ บุคลากรด้านการศึกษา เช่น ครู นักเรียน รวมทั้งผู้บริหาร ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ศึกษากลยุทธ์และนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 และจากการสังเคราะห์เอกสาร ได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย (Conceptual Framework) แสดงได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Methodology) มุ่งพรรณนาและบรรยายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร (Population) ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 186 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,830 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง (Samples) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 รวมทั้งสิ้น 317 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน และครูผู้สอนจำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน กำหนดเกณฑ์โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือมีดังนี้

เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ

1. ศึกษาหลักการเกี่ยวกับการใช้หลักสังเกตวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

2. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือวิจัย

3. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. สร้างเครื่องมือ ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย และนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

5. ปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย

ลักษณะของเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามรูปแบบส้อมิเล็กทรอนิกส์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ
วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และตำแหน่ง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Check list)

ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนด
เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด, 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็น
อยู่ในระดับมาก, 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง, 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อย และ 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยแบ่งระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วงดังนี้ (กิตติ กอบัวแก้ว, 2557 : 134) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00
กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก, ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49
กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.49
กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เป็นแบบสอบถาม
ปลายเปิด (Opened ended Question)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเชิงปริมาณ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้
2. หาความเที่ยงตรง (validity) โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนอประธาน
และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณา
ทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.0
เมื่อมีบางข้อที่ได้ค่าดัชนี ความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจน
ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC)
และได้ค่า IOC ได้ค่ามากกว่า 0.05 (พิชญ์ พงศ์ศรี, 2549)

3. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้
(Try-out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน ได้แก่ เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พิชญ์ พงศ์ศรี, 2549) ได้ค่าความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และได้ค่าความเชื่อมั่นหรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)
เท่ากับ 0.96

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ประเด็นศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษา โดยนำระดับการบริหารทั้งหมดมาร่าง

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
2. ผู้วิจัยออกแบบเครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกลุ่มผู้บริหารผู้เชี่ยวชาญและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการนำเสนอร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสัจพจน์ 4
3. ผู้วิจัยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอข้อเสนอแนะรูปแบบการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการบันทึกผลแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสัจพจน์ 4
4. ผู้วิจัยนำไปประเมินความถูกต้องของเครื่องมือด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในขั้นต่อมา
5. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงและจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อจัดทำ การสัมภาษณ์กลุ่มผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรม Google Meet

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จากผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยพร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง และผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถาม แต่เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้การทำแบบทดสอบใช้รูปแบบ Google Form โดยการส่ง QR code ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ได้เลือกไว้แล้ว

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ จะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 10 คน โดยนัดสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญผ่านโปรแกรมอิเล็กทรอนิกส์ Google Meet การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนจัดประชุมสนทนากลุ่มโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาระดับความคิดเห็นโดยใช้สถิติค่าความถี่ Frequency ค่าร้อยละ Percentage ค่าเฉลี่ย Mean และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard Deviation

2. การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบจากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยง ความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวม ข้อมูล

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.33) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับการบริหารงานวิชาการอันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.21) อันดับที่ 2 อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.47) อันดับที่ 3 อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.31) และอันดับที่ 4 อยู่ในระดับมากคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.33) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม

การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4	ระดับการบริหารงานวิชาการ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.36	0.47	มาก	2
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.60	0.21	มากที่สุด	1
3. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.33	0.31	มาก	3
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.25	0.33	มาก	4
โดยภาพรวม	4.39	0.33	มาก	

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ความคิดเห็นแนวทางการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนควรจะทำคำสั่งแต่งตั้งการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความสามารถ คุณวุฒิ และประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสาระของหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อนำไปสอนนักเรียนตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการอบรมพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ โรงเรียนควรส่งเสริมการประสานงานระหว่างสถานศึกษาภายในกลุ่มเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนหลักสูตรท้องถิ่นด้วยมิตรไมตรี โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางและปรับหลักสูตรตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนควรส่งเสริมการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร โรงเรียนควรจะมีการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ใน ปีการศึกษาที่ผ่านมา โรงเรียนควรนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการและความถนัดของนักเรียนแต่ละบุคคล โรงเรียนควรเผยแพร่หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาดีแล้วให้เป็นที่ยอมรับต่อสาธารณชน เช่น การทำเทียนไขไต้ยุง การทอเสื่อกก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารหรือระดับปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ เพื่อมุ่งมั่นงานด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพ เทียบเท่ากับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตอื่น ๆ และสถานศึกษาเอกชนและพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อที่ชุมชนจะไว้วางใจให้ลูกหลาน เข้ามาเรียนโรงเรียนประถมศึกษาใกล้บ้าน ซึ่งจะช่วยลดภาระให้ผู้ปกครองได้เป็นอย่างมาก ทำให้ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น มีการส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ความรู้ของครูผู้สอน อีกทั้งพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของนิยม รัชตะวัฒน์วินัย (2560) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการ

บริหารงานหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนควรจะทำคำสั่งแต่งตั้ง การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความสามารถ คุณวุฒิ และประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสาระของหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อนำไปสอนนักเรียนตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น โรงเรียนควรจะสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการอบรมพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ โรงเรียนควรส่งเสริมการประสานงานระหว่างสถานศึกษาภายในกลุ่มเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนหลักสูตรท้องถิ่นด้วยมิตรไมตรี โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางและปรับหลักสูตรตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนควรส่งเสริมการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร โรงเรียนควรจะมีการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ใน ปีการศึกษาที่ผ่านมา โรงเรียนควรนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการและความถนัดของนักเรียนแต่ละบุคคล โรงเรียนควรเผยแพร่หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาดีแล้วให้เป็นที่ยอมรับต่อสาธารณชน เช่น การทำเทียนไขไต้ยุ้ง การทอเสื่อกก เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมปวีร์ รักความซื่อ (2560) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี กลุ่ม 1 ” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน มีดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเื้อเพื่อ อาหารกลางวันแก่นักเรียน ร่วมมือพัฒนางานวิชาการ จัดหางบประมาณซื้อสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ชุมชนร่วมส่งเสริมคุณธรรมทุกด้านให้กับนักเรียนและร่วมการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนกับโรงเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา มีกิจกรรมสร้างภาวะความเป็นผู้นำตามระบอบการปกครองตามประชาธิปไตย มีความเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่นโดยยึดประโยชน์ส่วนรวม และการวางตนเองเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเพื่อพัฒนาสร้างความเป็นเลิศ

จากผลของการวิจัย เรื่อง การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบ GIVE MODEL ดังนี้

คำอธิบายองค์ความรู้ใหม่

GIVE MODEL หมายถึง การสงเคราะห์ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน หรือเรียกว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้

G = Goals หมายถึง เป้าหมายในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง อบรมการใช้หลักสูตรอยู่เสมอ

I = Innovation หมายถึง มีนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

V = Variety หมายถึง ความหลากหลายในการออกแบบและการบริหารจัดการสถานศึกษา

E = Encouragement หมายถึง ส่งเสริมกำลังใจต่อการบริหารเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาและการบริหารองค์กรอย่างเป็นระบบ

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับการบริหารงานวิชาการอันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมากคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ และโรงเรียนควรมีคำสั่งแต่งตั้ง การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความสามารถ คุณวุฒิ และประสบการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา และควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสาระของหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อนำไปสอนนักเรียนตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

โรงเรียนส่งเสริมให้มีครูพัฒนาเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและความต้องการของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาภาวะผู้นำของการบริหารงานวิชาการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2547). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: เสริมสินพีรพรส ชีสเต็ม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิตติ กอบัวแก้ว. (2557). *การวิจัยเพื่อการบริหาร*. นนทบุรี: วรรัตน์ เบส พรินต์.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2551). *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). ปัตตานี.
- ทองดี สุรเตโช. (2548). *ราชบัณฑิต พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด*. กรุงเทพมหานคร: วัดราชโอรสาราม.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2557). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: ตรีนธสาร.
- นิยม รัชตะวัฒน์วินัย. (2560). *การบริหารงานด้านวิชาการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2550). *การบริหารงานด้านวิชาการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- เปรมปวีร์ รักความซื่อ. (2560). *การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามหลักสังคหวัด 4*
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี กลุ่ม 1. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2549). *พุทธวิธีการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2550). *ธรรมานุชิต ฉบับชาวบ้าน*. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน บัณฑิตธรรม.
- พิษณุ พองศรี. (2549). *วิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เทียมฝ่าการพิมพ์.

- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). *การจัดและการบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วีรวัฒน์ รอดสุขโข. (2550). *เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 ไตรลักษณ์ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและการสอนตามปกติ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2556). *แนวทางการบริหารจัดการในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์.
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อำภา บุญช่วย. (2548). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.